

Maa- ja metsätalousministeriö
Asiantuntija
Pasi Mäkelä

Muistio 21.09.2023

Liite 1

Maa- ja metsätalousministeriön asetus puutavaran poistamisen vaihtoehtoisista toimenpiteistä ja omavalvontailmoituksesta

Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013, jäljempänä *metsätuholaki*) tarkoituksena on metsien hyvän terveydentilan ylläpitäminen ja metsätuhojen torjuminen. Lailla pyritään erityisesti pitämään metsien pahimpien tuohyönteisten kannat riittävän alhaisella tasolla sekä ehkäisemään juurikäävän leviämistä hakkuun yhteydessä. Metsällä tarkoitetaan aluetta, johon sovelletaan metsälakia (1093/1996).

Metsätuholain 4 §:n mukaan puutavaran omistajan on suoritettava vaihtoehtoisia toimenpiteitä, mikäli tämä ei poista puutavaraa siten kuin lain 3 §:n 2 momentissa säädetään. Vaihtoehtoiset toimenpiteet luetellaan 4 §:n 1 momentissa. Lain 4 §:n 3 momentissa säädetään, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa luetelluista toimenpiteistä.

Metsätuholain 19 §:ssä 1 momentissa säädetään ammattimaisen toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälän 2 momentissa säädetään, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkennuksia omavalvontailmoitukseen otettavien tietojen sisällöstä.

Asian valmistelu

Asetusluonnos ja perustelumuistio on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

[Asetusluonnos on ollut lausuntokierroksella...]

[Asetusluonnos on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.]

Tämän asetuksen valmisteluasiakirjat ovat valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM033:00/2023 sekä osoitteessa mmm.fi/lausunnolla.

Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Puutavaran poistamisen vaihtoehtoisista toimenpiteistä ja omavalvontailmoituksesta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (6/2014, jäljempänä *ministeriön asetus*) on ollut voimassa 15.1.2014 lähtien. Ministeriön asetuksella tarkennetaan metsätuholain 4 §:ssä tarkoitettuja puutavaran poistamisen vaihtoehtoisia toimenpiteitä ja 19 §:ssä tarkoitettua ammattimaisen toiminnanharjoittajan omavalvontailmoituksen sisältöä. Asetuksen tarkoituksena on varmistua

siitä, että toimenpiteet tehdään tavoilla, joilla ehkäistään metsätuhoja aiheuttavien hyönteisten runsastuminen ja leviäminen puutavarasta ympäristöön.

Metsätuholakia on muutettu vuosien 2022–2023 aikana kaksi kertaa. Näistä ensimmäinen lain muutos tuli voimaan 1.1.2022. Metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (1168/2021) tehostettiin muun muassa juurikäpätuhojen ehkäisemistä ja vahvistettiin kirjanpainajan torjuntaa aikaistamalla kuusipuutavaran korjuuvelvoitetta osassa maata. Samassa yhteydessä lakiin lisättiin uudet säännökset puutavaran omistajuuteen liittyen. Annetulla lailla muutettiin metsätuholain 4 §:ää, johon ministeriön asetuksen johtolauseessa viitataan.

Viimeisin muutos metsätuholakiin tulivoimaan 1.4.2023. Metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (198/2023) jatkettiin laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneiden kustannusten ja vahingoista maksettavien korvausten ja korvauksensaajia koskevien säännösten voimassaoloaikaa vuoden 2027 loppuun saakka. Lakiin lisättiin myös säännökset tilanteista ja olosuhteista, joiden vallitessa metsän hakkaajalla ei ole velvollisuutta huolehtia juurikäävän torjunnasta ja tätä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Annetulla lailla muutettiin metsätuholain 19 §:ää, johon ministeriön asetuksen johtolauseessa viitataan.

Ministeriön asetuksen johtolauseessa on lain muutoksista aiheutunut virhe. Johtolauseessa viitataan metsätuholain 4 §:n 2 momenttiin, vaikka asetuksenantovaltuus sisältyy voimassa olevan lain 4 §:n 3 momenttiin. Johtolauseen muuttamisen vuoksi asiasta on tarkoituksenmukaista antaa uusi ministeriön asetus ja samalla kumota voimassa oleva ministeriön asetus.

Pääasialliset vaikutukset

Sisällöllisesti uusi ministeriön asetus sisältäisi vain vähäisiä teknisiä muutoksia voimassa olevaan ministeriön asetukseen nähden, eikä se siksi aiheuttaisi metsäsektorin toimijoille kohtuuttomasti lisää vaivaa. Uusi asetus selkeyttäisi olemassa olevia säännöksiä.

Ehdotetussa asetuksessa täsmennetyt vaihtoehtoiset toimenpiteet (muun muassa puutavarapinojen kastelu, peittäminen tai kuoriminen) eivät olisi ympäristölle haitallisia. Puutavaran tuhohyönteisten iskeytymistä ehkäisevässä käsittelyssä saisi käyttää vain hyväksytyjä kasvinsuojeluaineita. Ehdotettu asetus ei muuttaisi käytäntöjä nykyhetkeen nähden.

Asetus toteutettaisiin valtiontalouden kehyksen puitteissa, eikä sillä olisi vaikutusta valtion talousarvioon.

Lausuntopalaute

[Tähän kirjataan lausuntopalaute ja tuodaan esiin se, miten palaute otettiin huomioon asetuksen valmistelussa.]

Säännöskohtaiset perustelut

1 §

Pykälän 1 momentissa tarkennettaisiin metsätuholain 4 §:ssä tarkoitettuja puutavaran poistamisen vaihtoehtoisia toimenpiteitä. Näihin toimenpiteisiin tulee ryhtyä, jos puutavaran omistaja ei poista puutavaraa siten kuin metsätuholain 3 §:n 2 momentissa säädetään.

Pykälän 1 momentti sisältäisi vaihtoehtoisia toimenpiteitä tarkentavan luettelon. Sekä mäntyettä kuusipuutavaran poistamisen sijasta hyväksyttäviä vaihtoehtoisia toimenpiteitä olisivat puutavarapinon peittäminen peitteellä, lehtipuukerroksella tai kaarnoittumattomalla mäntypuukerroksella sekä puutavarapinon kastelu, pintaosan kuorinta ja käsittely tuhohyönteisten iskeytymistä vastaan tarkoitettulla hyväksytyllä kasvinsuojeluaineella. Näiden lisäksi mäntypuutavaran poistamisen vaihtoehtoisiin toimenpiteisiin lukeutuisivat puutavarapinon pintaosan kuljettaminen pois metsästä sekä pinon sijoittaminen riittävän etäälle saman puulajin metsiköstä. Momentissa tarkennettaisiin ajankohdat, jolloin toimenpiteisiin viimeistään tulisi ryhtyä.

Luettelon viimeinen kohta olisi avoin ja sen mukaan muukin kuin laissa todettu toimenpide on mahdollinen, jos sillä merkittävästi estetään tuhohyönteisten leviämistä. Puutavaran omistajan, joka puutavaran poiskuljettamisen sijaan toteuttaisi muita kuin ehdotetun asetuksen 1 §:n 1 momentin 1–8 kohdissa tarkoitettuja toimenpiteitä, tulisi huolellisesti varmistua siitä, että valittu toimenpide ehkäisee metsätuhojen syntymistä.

Pykälän 2 momentissa tarkennettaisiin mäntypuutavarapinon sijoittamiseen liittyviä yksityiskohtia. Momentin säännökset esitettäisiin taulukkomuodossa.

Ehdotetun pykälän suomenkielinen versio olisi samasanainen voimassa olevan ministeriön asetuksen kanssa. Ruotsinkielisessä asetusversiossa 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa sana ”virkestrave” täsmennettäisiin vastaamaan suomenkielisen version sanaa mäntypuutavarapino vaihtamalla sanaksi ”tallvirkestrave”.

2 §

Pykälässä tarkennettaisiin metsätuholain 19 §:ssä tarkoitettua ammattimaisen toiminnanharjoittajan omavalvontailmoituksen vähimmäisisältöä. Omavalvontailmoitukseen sisällytettäväksi vaaditut tiedot annettaisiin luettelomuodossa.

Pykälä sisältäisi pieniä teknisiä tarkistuksia voimassa olevaan ministeriön asetukseen nähden. Ehdotetun pykälän 6 kohtaa laajennettaisiin siten, että omavalvontailmoitukseen sisällytettäisiin vaihtoehtoisesti selostus metsätuholain 8 b §:ssä tarkoitettusta esteestä, tilanteesta tai olosuhteesta. Kumottavassa ministeriön asetuksessa on viittaus ainoastaan metsätuholain 7 §:ään. Lisäksi ehdotetun pykälän 1 momentin 7 kohtaa muutettaisiin siten, että omavalvontailmoituksessa tulisi olla toiminnanharjoittajan näkemys esteen, tilanteen tai olosuhteen kestosta ja vaikutuksesta tuhon leviämiseen. Kumottavassa ministeriön asetuksessa viitataan tuhon sijasta ainoastaan tuhohyönteisten leviämiseen.

3 §

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin asetuksen voimaantulosta. Asetus tulisi voimaan päivänä kuuta 2023.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että asetuksella kumotaan puutavaran poistamisen vaihtoehtoisista toimenpiteistä ja omavalvontailmoituksesta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (6/2014).

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että ennen uuden asetuksen voimaantuloa suoritettuihin hakkuisiin sovellettaisiin tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan päivänä kuuta 2023.